

4. O ZÁVISLOSTIACH, časť 2.

Zlomené putá

1. PRÍPRAVA

A. VÝCHODZIE TEXTY

- **Ján 10,10:**

SEP „Zlodej prichádza, len aby kradol, zbíjal a hubil. Ja som prišiel, aby mali život, a to v hojnej miere“

NPK „Zlodej ovce kradne a zabíja, ale ja im prinášam život plný hojnosti.“

- **Rimanom 6,16-23:**

SEP „Či neviete, že ak sa niekomu oddávate za poslušných otrokov, ste otrokmi toho, koho poslúchate - buď otrokmi hriechu, ktorý vedie k smrti, alebo otrokmi poslušnosti, ktorá vedie k spravodlivosti? 17. Ale vďaka Bohu, že vy, ktorí ste boli otrokmi hriechu, stali ste sa zo srdca poslušnými tomu učeniu, ktoré vám bolo zverené. 18. Boli ste oslobodení od hriechu a stali ste sa otrokmi spravodlivosti. 19. Hovorím ľudským spôsobom pre slabosť vášho tela. Ved' ako ste vydávali svoje údy do služby nečistote a neprávosti na páchanie neprávosti, tak teraz vydávajte svoje údy do služby spravodlivosti na posvätenia. 20. Lebo keď ste boli otrokmi hriechu, boli ste slobodní od spravodlivosti. 21. Aký ošoh ste mali vtedy? Teraz sa za tie veci hanbíte. Lebo ich koncom je smrť! 22. Teraz však, oslobodení od hriechu, stali ste sa otrokmi Boha a máte svoje ovocie na posvätenie a napokon večný život. 23. Lebo mzdou hriechu je smrť, a darom Božej milosti je večný život v Ježišovi Kristovi, našom Pánovi.“

NPK „Komu sa totiž dávame do služieb, ten sa stane naším pánom, buď sa rozhodneme pre hriech, ktorý vedie k smrti, alebo sa rozhodneme pre poslušnosť, ktorá prináša spravodlivosť. 17. Vďaka Bohu, že hoci ste kedysi boli otrokmi hriechu, teraz ste sa celým srdcom priklonili k učeniu, ktoré ste prijali. 18. A tak ste boli oslobodení od hriechu a dali ste sa do služieb spravodlivosti. 19. Aby ste to lepšie pochopili, použijem príklad otrokov a pánov. Ako ste boli predtým otrokmi všelijakých hriechov, tak teraz by ste mali slúžiť všetkému, čo je správne a sväté. 20. Kým ste boli otrokmi hriechu, nestarali ste sa priveľmi o to, čo je dobré. 21. A výsledok? Hanbíte sa na to čo len pomyslieť, lebo ste si za to zaslúžili iba smrť. 22. Ale teraz ste slobodní od moci hriechu a slúžite Bohu. Odmenou za to vám je svätosť a čaká vás večný život. 23. Lebo mzdou hriechu je smrť, ale darom Božím je večný život. Získavame ho prostredníctvom nášho Pána, Ježiša Krista.“

- **Izaiáš 61,1:**

SEP „Duch Pána, Boha je nado mnou, lebo ma Hospodin pomazal, poslal ma hlásať radostnú zvesť chudobným, obviazať rany tým, čo majú skrúšené srdce, zvestovať slobodu zajatcom a väzneným prepustenie,..“

- **Zjavenie Jána 3,21:**

SEP „Toho kto zvíťazí, posadím so mnou na svoj trón tak, ako som ja zvíťazil a zasadol som so svojím Otcom na jeho trón.“

NPK „Kto zvíťazí, usadím ho vedľa seba na svojom tróne, ako som aj ja zvíťazil a zasadol som so svojím Otcom na jeho tróne.“

(Ďalšie texty sú uvedené v materiáloch pre žiakov.)

- **Welfare Ministry [Služba dobročinnosti], s. 245:** „Všade je práca, ktorú je potrebné vykonať pre tých, ktorí padli v dôsledku nestriednosti. V zboroch, v náboženských inštitúciách a v údajne kresťanských domovoch si mnoho mladých ľudí volí cestu skazy. Nestriednymi zvykmi si spôsobujú choroby a kvôli žiadostivosti a snahe získať peniaze na hriechne pôžitky sa uchylujú k nečestným praktikám. Ich charakter i zdravie sú zničené. Keď sa títo postihnutí ľudia odcudzili Bohu a boli vyvrhnutí zo spoločnosti, majú pocit, že nemajú nádej ani pre tento, ani pre budúci život. Ich rodičia sú zdrvení. Ľudia hovoria o týchto ľuďoch ako o zúfalcoch; Boh sa však o nich takto nevyjadruje. Chápe všetky okolnosti, ktoré z nich urobili to, čím sú, a vzhliada na nich s ľútosťou. To je kategória ľudí, ktorá potrebuje pomoc. Nikdy im nežadávajte príčinu k tomu, aby hovorili: ‚Nikto sa o mňa nezaujíma.‘“

B. DÔLEŽITÉ POZNÁMKY K ÚLOHE „O ZÁVISLOSTIACH, časť 2.“

Úloha na minulý týždeň pojednávala o rozpoznaní závislostí a uvedomení si varovných príznakov. Informácie uvedené v úlohe na tento týždeň sa zameriavajú na pomoc tým, kto sú závislí, alebo na tých, ktorí by radi pochopili svojho priateľa či člena rodiny a pomohli mu s jeho závislosťou. Dôraz je kladený na praktické rady a návrhy zamerané na Krista, ktoré môžu ľuďom pomôcť zlomiť putá závislosti.

C. CIELE

Chceli by sme, aby žiaci na základe tejto úlohy:

1. **pochopili, že bez Božej pomoci sú závislí nad svojou závislosťou bezmocní.**
2. **prosili Boha, aby im dal moc vysporiadať sa s akýmkoľvek návykovým chovaním v ich vlastnom živote.**
3. **vedeli, ako ponúknuť pomoc priateľovi alebo členovi rodiny, ktorý bojuje so závislosťou.**

D. POMÔCKY

Úvod: (Aktivita A) sada činiiek; (aktivita B) nič.

Súvislosti: Biblia, pracovné listy

Aplikácia: Biblia, plagátová podložka, staré časopisy (nepovinné), fixky, nožničky, lepidlo.

2. PREPOJENIE

A. OPAKOVANIE

Desať minút, kedy žiaci prichádzajú využite nasledovne:

1. Opýtajte sa žiakov, ktorý verš z časti na stredu ich najviac zaujal a oslovil. Povzbudte ich aby sa tento verš pokúsili povedať naspamäť.
2. Dajte im príležitosť podeliť sa o vlastné „výroky“, ktorý si napísali k pondelňajšej lekcii. Hovorte potom zvlášť o tých, ktoré celkom nevystihujú kresťanský pohľad na život. Takéto výroky sa zrejme neobjavia v každej lekcii.

3. Pozrite sa spoločne na rôzne odpovede, ktorými reagovali na otázky v časti na nedeľu. Ak je to možné, stiahnite odpovede z fóra na internetovej adrese <http://deti.casd.cz>. Diskusiu o týchto rôznych názoroch zakončíte myšlienkami z časti „Dôležité poznámky k ...“ uvedenými v metodической príručke pre učiteľov.

Pokiaľ máte väčší počet študentov, je dobré, aby sa na túto aktivitu rozdelili do menších skupiniek s dospelým vedúcim.

B. DALŠIE SÚČÁSTI SOBOTNEJ ŠKOLY

- Song servis
- Misijná časť
- Oznámenie

3. ÚVOD

POZNÁMKA PRE UČITELOV: Zostav si vlastný program s alternatívami z nižšie uvedených kategórií – Úvod, Súvislosti, Aplikácia a Záver. Maj však na pamäti, že žiaci musia dostať príležitosť k interakcii (k aktívnej účasti a vzájomnej výmene názorov) a k štúdiu Písma. Niekde by si mal odvrátiť ich pozornosť od úlohy na tento týždeň, inde ich na ňu zas upozorniť.

A. ÚVODNÁ AKTIVITA

Pripravte sa – Požiadaj priateľa, ktorý vzpiera činky, aby ti požičal sadu činiek, ktoré priemerný mladší dospelávajúci len tak nezdvihne. Prines ich do triedy a polož ich dopredu.

Pozor – Vyber z triedy jedného dobrovoľníka a požiadaj ho, aby prišiel dopredu a pokúsil sa činku zdvihnúť. (Ak máš vo svojej skupine kulturistov, nevyberaj žiadneho z nich, pokiaľ si nie si úplne istý, že činku v žiadnom prípade nezdvihne!)

Štart – Keď sa dobrovoľník pokúsil činku zdvihnúť a nepodarilo sa mu to, **spýtaj sa: Čo by mu pomohlo zdvihnúť tu činku? Napadne vás nejaký spôsob, ako by ju mohol odlepiť od zeme?** Nechaj žiakov diskutovať, dokiaľ niekto nenavrhne, že si má pohľadať pomocníka. Nechaj dobrovoľníka, aby požiadal o pomoc s činkou priateľa (alebo dvoch, pokiaľ je to nutné).

Odozva – Povedz: **Naša spoločnosť kladie veľký dôraz na silu, samostatnosť a nezávislosť. Existujú však niektoré veci, ktoré sami zvládnuť nedokážeme. Spýtaj sa: Je niekedy ťažké požiadať o pomoc? V akom smere sa môže zdvíhanie tejto činky podobať snahe nejakého človeka vysporiadať sa so svojou závislosťou? O akú pomoc môžu ľudia požiadať v takejto situácii?** (Božia pomoc skrze modlitbu, podpora priateľov a rodiny, pomoc odborníka alebo podporné skupiny atd.)

B. ÚVODNÁ AKTIVITA

Pripravte sa – Priprav žiakov na aktivitu, ktorú je možné nazvať „pád s dôverou“, keď jednotliví členovia skupiny stoja vo dvoch radoch čelom k sebe a so spojenými rukami, pričom jeden človek padá dozadu na ruky členov skupiny.

Pozor – Požiadaj jedného dobrovoľníka, aby si vyskúšal, aké to je spadnúť dozadu. Pripomeň ostatným členom skupiny, že toto cvičenie je ilustráciou dôvery, a preto je dôležité, aby tu jeden bol pre druhého a podoprel človeka, ktorý padá.

Štart – Povedz dobrovoľníkovi, aby padal dozadu, a ostatným, aby ho chytali. To isté zopakuj s ďalšími dobrovoľníkmi, pokiaľ je viac záujemcov, ktorí si to chcú vyskúšať. (Poznámka: Zatiaľ, čo pád dozadu zo stoja na ruky ostatných je dosť bezpečný; pokiaľ padajúceho chytá najmenej šesť ľudí. Niekedy sa používa variant „pád s dôverou“, keď dobrovoľník stojí na stoličke alebo na stole a padá dozadu, Nedoporučujeme, pretože riziko zranenia je dosť veľké.)

Odozva – Povedz: **V snahe prekonať svoju závislosť sa mnohí ľudia spoliehajú na pomoc „podporných skupín“. Ako nám táto aktivita ilustruje spôsob, ako nám môže pomôcť podporná skupina? Čo môže spôsobiť, že skupina nemusí fungovať? Je dôležité, aby ostatní členovia skupiny mali za sebou tie isté skúsenosti? Prečo je niekedy ťažké dôverovať ostatným ľuďom v skupine?**

C. ÚVODNÁ ILUSTRÁCIA

Svojimi vlastnými slovami porozprávaj nasledujúci príbeh:

Predstav si, že si sa dlho prechádzal v lese, a nevieš presne, ako sa dostaneš späť na hlavnú cestu, aby si našiel cestu domov. Nemáš kompas ani mapu. Máš však mobilný telefón. Blíži sa večer a začínaš mať trochu strach. Pripadá ti zmysluplnejšie stále si hovoriť: „Nestratil som sa! Keď pôjdem ďalej, predsa nájdem cestu!“, alebo niekomu zavolať a povedať mu: „Zablúdil som. Popíšem ti, kde som, snád pre mňa môžeš niekoho poslať“? Aké riziká so sebou nesie každá z týchto možností?

Odozva – Povedz : **Často si neradi pripúšťame, že máme problém. Učíme sa, že máme byť nezávislí a že si máme hľadať riešenie bez cudzej pomoci, a tak sa snažíme nájsť cestu von sami, hoci vieme, že len stále hlbšie a hlbšie zapadáme do problémov. Niekedy sa dokonca vzpierame i volať o pomoc k Bohu. Spýtaj sa: O akú pomoc môže stáť človek, ktorý je „stratený“ v bludisku závislosti? Ako by si odpovedal, keby ťa požiadal o pomoc priateľ, ktorý trpí nejakou závislosťou?**

4. SÚVISLOSTI

A. PREPOJENIE S BOŽÍM KRÁĽOVSTVOM

Svojimi vlastnými slovami vyjadri nasledujúce myšlienky:

Ako sme zistili minulý týždeň, slovo „závislosť“ môže označovať veľa rôznych vecí. Avšak jedna vec, ktorá je spoločným znakom všetkých závislostí, je fakt, že sa jedná o akúsi formu otroctva. Človek, ktorý je závislý, nie je slobodný. Život sa mu vymkol z ruky, pretože potreba správania sa, látky alebo vzťahu, na ktorom je závislý, je silnejšia než zdravý rozum, dobrá rada či túžba riadiť sa Božou vôľou.

Závislosti sú ničivé pre každého, ale ako Boží poslovia v tomto svete musíme zvlášť dbať na to, aby sme umožnili Bohu oslobodiť nás zo závislosti. Nemôžeme konať Božie dielo, ak sme otrokmi nejakej závislosti. Dobrou správou je, že Boh nás chce oslobodiť. (Dá sa závislosť považovať za modlu? Za iného boha, ktorého uprednostňujeme pred Bohom?)

Prvým krokom je priznať si, že máme problém. Závislí často klamú sami seba, keď hovoria: „Nie je to také zlé. Zvládnem to!“ Pravdou je, že závislosť nedokáže „zvládnuť“ nikto. Jediná cesta, ktorá však nie je ľahká, je skončiť s ňou. Ale Boh nám sľubuje silu a tiež máme k dispozícii ľudskú pomoc. Nikto však nemôže pomôcť závislému človekovi, dokiaľ nepripustí, že pomoc potrebuje.

B. PREPOJENIE S ILUSTRÁCIOU V LEKCII

Najskôr niekoho požiadať, aby prečítal alebo prerozprával príbeh z oddielu na sobotu.

Pripomeň žiakom v triede Sylviin príbeh z minulého týždňa. Povedz : V 15 rokoch bola Sylvia presvedčená o tom, že nemá problém s alkoholom. Keď jej bolo asi 20, jej problém sa výrazne zhoršil. Čo myslíš, že ju konečne priviedlo k bodu, kedy bola schopná povedať: „Myslím, že som alkoholička.“?

C. PREPOJENIE SO ŽIVOTOM

Svojimi vlastnými slovami vyjadrí nasledujúce myšlienky:

Ako môžeš pomôcť svojmu priateľovi alebo členovi rodiny so závislosťou? Ak je prioritou, aby si závislý človek priznal, že má problém, znamená to, že nemôžeš riešiť problémy za niekoho iného. Tento človek sa musí sám rozhodnúť pre zmenu. Môžeš však byť úprimný k niekomu, pokiaľ ide o to, čo vidíš v jeho živote. Neúprimnosť môže len predĺžiť dobu, po ktorú bude závislý človek čeliť svojmu problému. Keď sa potom tento človek rozhodne pre zmenu, môžeš ho podporiť.

Popíš nasledujúce situácie:

- A. Dost' často sa vyskytuješ v spoločnosti Renáty, hoci vieš, že má povest' „inventár večierkov“. Už ti hovorila, že si nemyslí, že by na tom bolo niečo zlého dať si pár pohárikov, keď je s priateľmi, ktorí obstarali nejaký alkohol. Ona vie, že ty na to máš iný názor. V poslednej dobe si však robíš o Renátu starosť. Pije omnoho viac, a to nie len na večierkoch. Vieš, že pije i po škole, keď jej rodičia nie sú doma, a niekedy dokonca pije i ráno, skôr než ide do školy. Spolu s niekoľkými priateľmi sa zhodneš na tom, že Renáta má problém, ale nikto jej o ňom nechce nič povedať. Čo je tou najlepšou vecou, ktorú môže urobiť starostlivý priateľ a kresťan? Ktorý biblický text by mohol byť pre Renátu – alebo pre teba – užitočný? (Pozri sa na texty uvedené v úlohe pre žiakov, ale uvažuj i o ďalších možnostiach.)
- B. Tvoj starší brat príde z vysokoškolského internátu domov na prázdniny a zdá sa ti, že je nejaký iný. Má neustále zlú náladu a háda sa s rodičmi. Jedného dňa, keď sa spoločne vydáte na dlhú prechádzku na bicykloch, ti povie, čo sa s ním deje. S nejakými priateľmi začal na internáte užívať drogy. Najskôr to bolo len raz za čas, zo zvedavosti, ale teraz, keď je v škole, tak ich berie takmer každý deň. Zverí sa ti: „Od tej doby, čo som doma a nemôžem sa dostať do nálady, som si uvedomil, ako som tomu prepadol. Mám strach a chcem to zanechať, ale neviem ako. Hovorím ti to preto, aby si neurobila rovnakú chybu ako ja.“ Aká je najlepšia pomoc alebo rada, ktorú môžeš svojmu bratovi poskytnúť? Aký biblický text by ho mohol povzbudiť?
- C. Tvoj priateľ Dávid rád hrá hazardné hry na automatoch. „To je toho; je to len hra,“ hovorí ti. Pripadá ti však, že v poslednej dobe trávi pri automatoch veľa

času, a práve si zistil, že ukradol svojim rodičom 1000 korún, aby mohol za ne hrať na automatoch. Potrebuje Dávid pomoc? Je závislý? Čo pre neho môžeš urobiť? Napadá ťa nejaký biblický text, ktorý sa týka jeho situácie?

5. APLIKÁCIE

A. APLIKAČNÁ AKTIVITA

Každému žiakovi v triede daj jeden list plagátového papiera a daj žiakom k dispozícii pastelky, fixky, staré časopisy, nožničky a lepidlo. Požiadaj ich, aby si prečítali biblické verše v žiackej úlohe na tento týždeň a tiež ďalšie, ktoré sú uvedené v metodickéj príručke. **Povedz: Vyberte si jeden verš, ktorý sa vám zdá dôležitý, keď pomáhate niekomu prekonať jeho závislosť. Na plagátovú podložku napíšte tento verš (alebo jeho časť) s biblickým odkazom a potom ho podľa vlastnej vôle ilustrujte. Použite svoju vlastnú kresbu alebo koláž z výstrižkov tak, aby vznikol pekný a pútavý plagát, ktorý by povzbudil niekoho, kto bojuje so závislosťou.** Žiaci si môžu zvoliť aj iný biblický verš, pokiaľ vedia o nejakom, ktorý je vhodný, ale nie je uvedený v materiáloch k úlohe.

Odozva – Daj žiakom čas, aby mohli pracovať na svojich plagátoch, a potom daj každému možnosť, aby svoj plagát ukázal a pohovoril o ňom (vo veľkej triede žiakov rozdeľ a to isté urobte v malých skupinkách). **Spýtaj sa: Prečo si si vybral práve tento biblický verš? Čo myslíš, aké pozitívne posolstvo je v ňom obsiahnuté? Ako tvoja kresba umožňuje toto posolstvo objasniť?**

Nájdí vo vašom zbore alebo zborovej triede miesto, kde by tieto plagáty mohli byť po určitú dobu vystavené.

B. APLIKAČNÉ OTÁZKY

1. Je vždy lepšie „starat' sa o seba“, pokiaľ ide o problémy druhých ľudí? Kedy (pokiaľ vôbec) je vhodné zasiahnuť a povedať niekomu „Myslím, že robíš chybu“ alebo „Myslím, že máš problém“?
2. Ako asi budú ľudia reagovať, keď im povieš, že si myslíš, že by mohli byť na niečom závislí?
3. Ako by si reagoval ty, keby ti niekto povedal, že sa domnieva, že si na niečom závislý? Čo ti tieto reakcie o tebe napovedia?
4. Najlepšie ústavy pre liečbu závislostí na svete (pre drogovu závislých a alkoholikov) majú percento úspešnosti okolo 15 % – t.j. 15 % pacientov je rok po ukončení liečby stále bez závislosti. Ak má Boh naozaj moc ľudí oslobodiť, prečo je tak málo ľudí úspešných, pokiaľ ide o zlomenie pút závislosti?
5. Prečo je tak dôležité priznať si, že mám problém a potrebujem pomoc?
6. „Zavislí ľudia nie sú zodpovední za svoje rozhodnutia, pretože ich ovláda sila ich závislosti.“ Čo si myslíš o tomto tvrdení? Súhlasíš s ním, alebo nie? Ak s ním nesúhlasíš, ako by si ho zmenil, aby vyjadrovalo skutočnosť, o ktorej sa domnievaš, že je pravdivá?

6. ZÁVER

ZHRNUTIE

Ukonči nasledujúcimi myšlienkami, ktoré vyjadri svojimi vlastnými slovami:

Závislosti môžu byť desivé a silné. Ale nemusia ovládnuť naše životy. Boh nám zaslúbil slobodu od závislostí, rovnako ako nám ponúka slobodu od akéhokoľvek hriechu. Hľadanie slobody začína priznaním, že máš problém a potrebuješ pomoc. Pokračuje prijatím zodpovednosti za tvoje rozhodnutie a tým, že si deň za dňom volíš život bez závislosti a namiesto toho ho naplňaš pozitívnymi rozhodnutiami. To so sebou prináša stále užší vzťah s Bohom a trávenie času s ním, ako so zdrojom tvojej sily. Nech už sa sám potrebuješ oslobodiť od závislosti, alebo ponúknuť pomoc a podporu svojmu priateľovi, ktorý ju potrebuje, pamätaj si, že Boh nám naozaj ponúka spôsob, ako zlomiť putá závislosti.